

FUCIO- JA AAPA - TIETOHALLINTO- JOHTAJIEN VERKOSTOJEN IT-BAROMETRI 2025

Suomalaisen korkeakoulusektorin tietohallintojohdon näkemyksiä lähitulevaisuuden muutoksista on mitattu IT-barometrilla vuodesta 2014 alkaen. Vuoden 2025 näkymiä kartoittava kysely tehtiin aivan vuoden 2024 lopulla. IT-barometrissa keskitytään peilaamaan korkeakoulun IT-palveluiden näköaloja noin 18 kuukautta eteenpäin. Siinä pyritään tunnistamaan trendejä, ilmiöitä ja strategisia linjauksia. Tarkoitus ei siis ole pelkästään tuottaa listausta korkeakouluissa jo meneillään olevia hankkeista, vaan ennakoida lähitulevaisuutta ja toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten vaikutuksia

Tietohallinnoissa jatkuu jo viime vuonna alkanut huoli tietoturvasta ja varautumisesta. Tekoäly, sen käyttö korkeakoulun palveluissa ja sen aiheuttamat kustannukset ovat merkittävä uusi trendi. Jatkovana teemana on digitalisoitujen prosessien ja IT-palvelutuotannon kehittäminen.

IT-johtoa pyydettiin kyselyssä merkitsemään, millaisella aikajänteellä ilmoitettu teema tai projekti tapahtuu. Tänäkin vuonna painopiste on aivan lähitulevaisuudessa tai jo toteutuksessa olevissa IT-hankkeissa. Suuri osa vastaajista luetteli toimintoja ja hankkeita, jotka ovat jo meneillään tai alkamassa budjetivuoden 2025 aikana.

Iso osa suomalaisten korkeakoulujen IT-johtajien esille nostamista aiheista on helppo luokitella kysymyksen asettelusta johtuen tietojärjestelmä- tai infrastruktuurihankkeiksi. Vastauksista järjestelmähankkeiksi voitiin katsoa 46 % ja infrahankkeiksi 13 %. Infralla tarkoitetaan lähinnä laiteteknistä infrastruktuuria.

Kiitokset kaikille vastaajille heidän kontribuutiostaan kyselyyn.

SISÄLLYS

1	YLEISET HAVAINNOT JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	3
2	JAOTTELU TEEMOIHIN ELI JUURISYYT	5
	2.1. OPETUS, OPPIMINEN JA NIIDEN TUKI	6
	2.2. TUTKIMUS/TKI JA SEN TUKI	7
	2.3. KORKEAKOULUN JOHTO JA HALLINTOPALVELUIDEN TUKI	8
	2.4. TEKNOLOGINEN MUUTOS	9
	2.5. TIETOHALLINNON PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN	11
	2.6. YLEISET MUUTOKSET IT:N TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ	13
3	IT-BAROMETRIN VASTAUSTEN ASIASANOJEN TARKASTELUA	14
4	VERTAILU EDUCAUSE TOP 10	16
5	KYSELYN TEKNIikka JA TULKINTA	19
6	OSALLISTUJAKORKEAKOULUT	20

1

YLEISET HAVAINNOT JA TOIMENPIDE- EHDOTUKSET

YHTEISTYÖ JA YHTEENTOIMIVUUS

Aineistoa käsiteltäessä on huomio kiinnittynyt joihinkin sen yleispiirteisiin, joista seuraavassa tärkeimpiä havaintoja.

IT-johtajien vastauksissa painottuvat vahvasti oman korkeakoulun konkreettiset hankkeet. Noin puolet niistä on järjestelmä-hankkeita. Suoraan tekniseen infrastruktuuriin kohdentuvia hankkeita, kuten konesaliuudistuksia oli noin 13 %. Kyselyä tehtäessä ovat vuoden 2025 tiekartat ja budjetointi jo selvillä, ja näin ollen on ollut helppoa vastata tehtyjen suunnitelmien pohjalta. Siksi pitemmän aikavälin teemojen ja hankkeiden nostot jäivät vähäisiksi. Myöskään yleistä laajempaa pohdintaa toimintaympäristön tilasta ei vastauksissa muutamaa nostoa lukuun ottamatta ole. Toimintaympäristökin nähdään hyvin käytännön-läheisesti.

Noteerattu

Yhteistyön näkökulmasta eniten nostoja tuli tietoturvaan liittyvien tietoturvakoulutuksen ja -testin sekä tiedonluokittelun kohdalla.

Opiskelijoille suunnatut palvelut ja niiden kehittäminen on tuotu esiin ainakin muutaman korkeakoulun kohdalla.

Digivisio 2030 ei ole enää niin merkittävä teema korkeakoulujen nostoissa, kuin se oli vielä aiempina vuosina. Sen toi esiin tällä kertaa 11 korkeakoulua.

Korkeakouluyhteistyössä nousi esiins. 4Q-hanke, eli Diakonia-ammattikorkeakoulun, Humanistisen ammattikorkeakoulun, Kajaanin ammattikorkeakoulun, ja Yrkeshögskolan Arcadan yhteistyö.

Kansainvälinen yhteistyö näyttäytyy EU-alliansseihin liittyvinä aiheina.

Piilossa tai mitä ei sanottu

Oman organisaation IT:n asiakasyksiköt: kirjasto, asianhallinta ja arkisto. Niihin tosin on voitu viitata implisiittisesti jonkin järjestelmä uudistuksen kautta.

Peppi-konsortion ja Digivision lisäksi muita konsortiotyyppisiä palveluita, esimerkiksi Ristiinopiskelupalvelua tai EXAM-järjestelmää ja sen uudistamista ei mainittu.

Kansalliset yhteistyökumppanit ja -toimijat: OHA-verkostot, Arene, Unifi, CSC jäävät ”paikallisprojektien” taakse piiloon. CSC mainitaan kyselyn 187 vastauksessa vain kahdesti, ja silloinkin sivulauseessa. OKM:n rahoitusmallia tai ohjausta IT:n saralla ei ole tuotu esiin.

Toimintaympäristö laajemmin: Lainsäädännön muutokset mm. EU AI Act jää parin korkeakoulun noteerauksen varaan. Vain yhdessä nostossa oli mukana kestävän kehityksen tavoitteet. Vihreät hankkeet ovat kadonneet kartalta.

Kansainvälisyyttä, pois lukien EU-allianssit, ei mainittu lainkaan. Esimerkiksi ulkomaalaisten opiskelijoiden tunnistautumisen problematiikka ei tule esiin.

YLEISET HAVAINNOT JA TOIMENPIDE- EHDOTUKSET

TOIMENPIDE-EHDOTUKSIA YHTEISTYÖLLE

FUCIO- ja AAPA-verkostot, YO-ISAC ja AMK-Sec tietoturva-asiantuntijoiden positiivisesti alkanut yhteistyö tulisi varmistaa yhteisen tietoturvakoulutuksen ja tiedonluokittelumallin toimeenpanossa ja toimeenpanon koordinoinnissa.

Tekoälyn hallinnassa ja tekoälylukutaidon kehittämisessä tulisi hyödyntää tietohallintojen verkostoja yhteistyötä tiivistämällä ja luomalla tekoälyn kansallinen hallintamalli. Tekoäly läpileikkaava muutosajurina vie korkeakoulujen hallintoa ja palveluiden johtamista tiiviimmin yhteen.

Tekoäly on ajurina myös kasvaville TKI-toiminta- ja yritys-yhteistyötarpeille ammattikorkeakouluissa. TKI-toiminta on huomioitu AAPAn kehittämisohjelmassa ja sen toimeenpanossa, mutta näiden toimenpiteiden vaikutus ei merkittävästi näy IT-barometrissa. TKI-toiminnan ja yritys-yhteistyön merkityksen kasvun myötä syntyy tarve TKI-dataekosysteemin kehittämiselle. Tähän kehittämiseen tietohallintojohtajat voisivat aktiivisesti osallistua.

Viitearkkitehtuurien (OPI, AVOTT, DAHA ja TILA) käyttöönotto ja toimeenpano sekä tuki korkeakouluille tulisi ratkaista tietohallintojen yhteistyöllä.

IT-johtajien pitäisi käydä korkeakoulussaan huolellinen keskustelu siitä, mitä kansainvälisyys heidän korkeakoulunsa IT-palvelussa tarkoittaa ja onko se ollenkaan relevantti tarkastelukulma.

2

JAOTTELU TEEMOIHIN ELI JUURISYYT

IT-barometrin raportin kirjoittajat luokittelivat vastaukset kuuteen alla mainittuun teemaan. Kukin vastaus merkittiin vain yhteen teemaan. Kolme ensimmäistä teemaa tukevat korkeakoulun ydintoimintoja. Teknologinen muutos ja tietohallinnon palvelut ovat tässä IT-palvelutoiminnan omaa aluetta. Kuudes teema kattaa yleiset muutokset IT-ympäristössä.

Opetus, oppiminen ja niiden tuki otsikon alla ovat kehittämistoimenpiteet, jotka liittyvät jatkuvan oppimisen Digivisioon, opintohallintojärjestelmiin, opiskelijapalveluiden järjestelmiin, oppimisympäristöihin, verkko-opiskeluun ja opetus-teknoologiaan sekä oppimiseen liittyvään kansalliseen ja EU-yhteistyöhön.

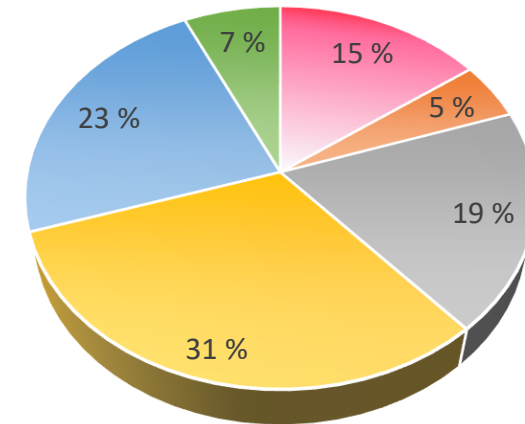
Tutkimus/TKI ja sen tuki -teemaan kuuluvat tutkimus- ja TKI-datanhallinta, laskentaympäristöt, tutkimusinfrastruktuurit ja tutkimuksen tietojärjestelmät.

Korkeakoulun johto ja hallintopalveluiden tuki sisältää pääsääntöisesti strategiset toimenpiteet, liiketoiminnan ja IT:n yhteensovittamisen, tiedolla johtamisen sekä johtamista tukevan analytiikan ja raportoinnin hankkeet kuten myös asianhallinnan kysymykset. Kokonaisarkkitehtuuri yleisellä tasolla kuuluu tähän luokkaan.

Teknologinen muutos kattaa erilaiset tekniikan ilmiöt, jotka tietohallinto joutuu huomioimaan toiminnassaan tai jotka tarjoavat uusia mielenkiintoisia tapoja palveluiden tuottamiseen. Merkittäviä muutosajureita ovat tekoälyn hallinnan ja käyttöön-oton toimenpiteet sekä tietoturva ja varautuminen, johon toisaalta vaikuttaa AI-työkalujen käyttöönotto, mutta myös geopolitiittiset jännitteet ja kasvava kyberrikollisuus Tähän ryhmään kuuluu myös konesali-, verkko/tietoliikenne ja työasematarkkaisuun liittyvät kehitystoimenpiteet.

Tietohallinnon palveluiden kehittäminen kattaa pääsääntöisesti toimenpiteet korkeakoulujen IT-palveluihin ja –liiketoiminta-prosesseihin liittyen. Erityisesti huomioitiin palvelukokonaisuuksien kehittäminen ja palvelunhallinta. Tietoturva ja varautuminen oli teeman keskiössä, koska se on korkeakoulujen toiminnan läpileikkaava kokonaisuus. Tässä ryhmässä on myös IT-henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi.

Yleiset muutokset IT-toimintaympäristössä kertovat lainsäädännön, strategisen ohjauksen, taloustilanteen ja niistä johtuvien toimintatapojen muutoksesta.

- 1. Opetus
- 2. Tutkimus/TKI
- 3. Johto ja/tai hallinto
- 4. Teknologinen muutos
- 5. IT-palvelut
- 6. Toimintaympäristö

2.1. OPETUS, OPPIMINEN JA NIIDEN TUKI

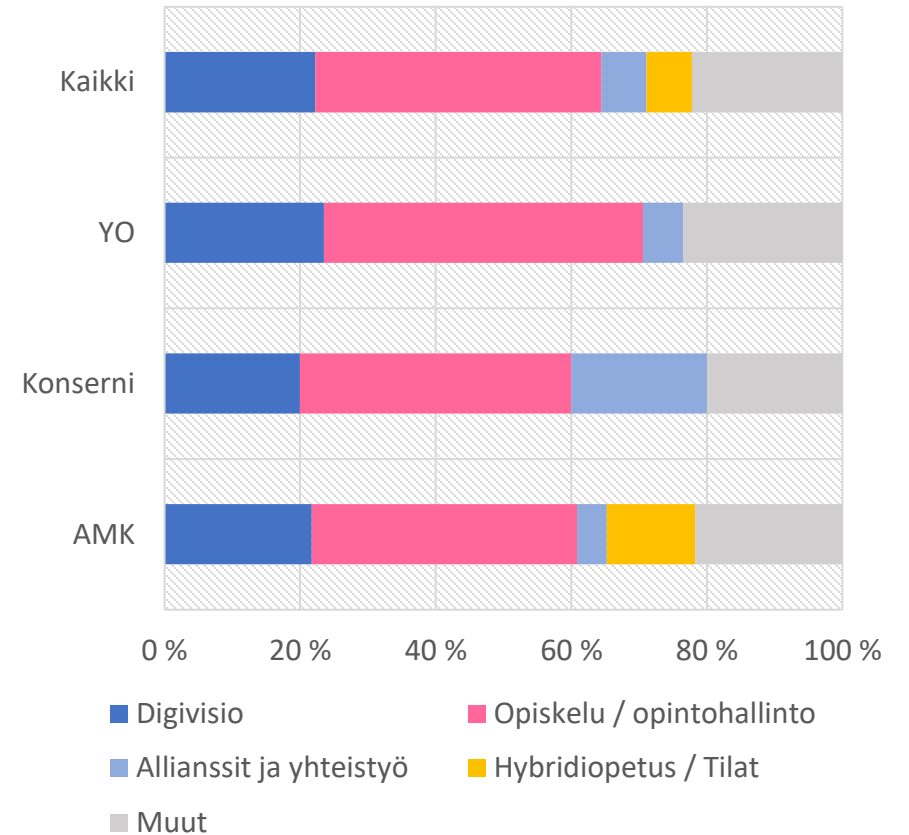
v.2024 19 % ▼ v.2025 15 %

Tähän teemaan liittyvissä vastauksissa kaksi käytetyintä asiasanaa olivat Digivisio sekä opiskelu ja opintohallinto. Useat mainitsivat jatkuvan oppimisen palveluita tuottavaan Digivisio-hankkeen palveluiden implementointiin ja integrointiin: erityisesti Opin.fi koulutustarjonnan alustan käyttöönoton ja opintohallintojärjestelmien kehittämisen.

Myös oman organisaation jatkuvan oppimisen toimintamalleja ja sisällön tuotantoa kehitetään. Opetuksen ja opintohallinnon kehittämiseen liittyen mainittiin opintohallintojärjestelmien (Peppi ja Sisu) kehittäminen, Peppi-järjestelmän SaaS-palvelun selvitys, tohtorikoulutuksen hallinta ja seurantajärjestelmät sekä täydennyskoulutuksen opintohallinto- ja muiden järjestelmien kehittäminen.

Laajempina kokonaisuuksina uudistetaan digitaalisen opiskelija-palveluiden kokonaiskonseptia - oppijan polkua, digitaalisia oppimisympäristöjä, digitaalista valintakoetta, fyysisten oppimisympäristöjen esitystekniikkaa, opetustilojen hybridisaatiota tuetaan AV-kyvykkyyksiä rakentamalla ja opetusteknologian tukipalveluita organisoidaan uudelleen.

Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö korostuu maininnoissa tarpeista luoda EU-allianssihankeiden yhteiset periaatteet, toimintatavat sekä järjestelmä- ja integraatoratkaisut. Yksi mainita oli myös tekoälykurssin tuottamisesta opiskelijoille.

”Digivision Opin.fi-alustan käyttöönotto ja sieltä saatavan tiedon hyödyntäminen tiedolla johtamisessa.”

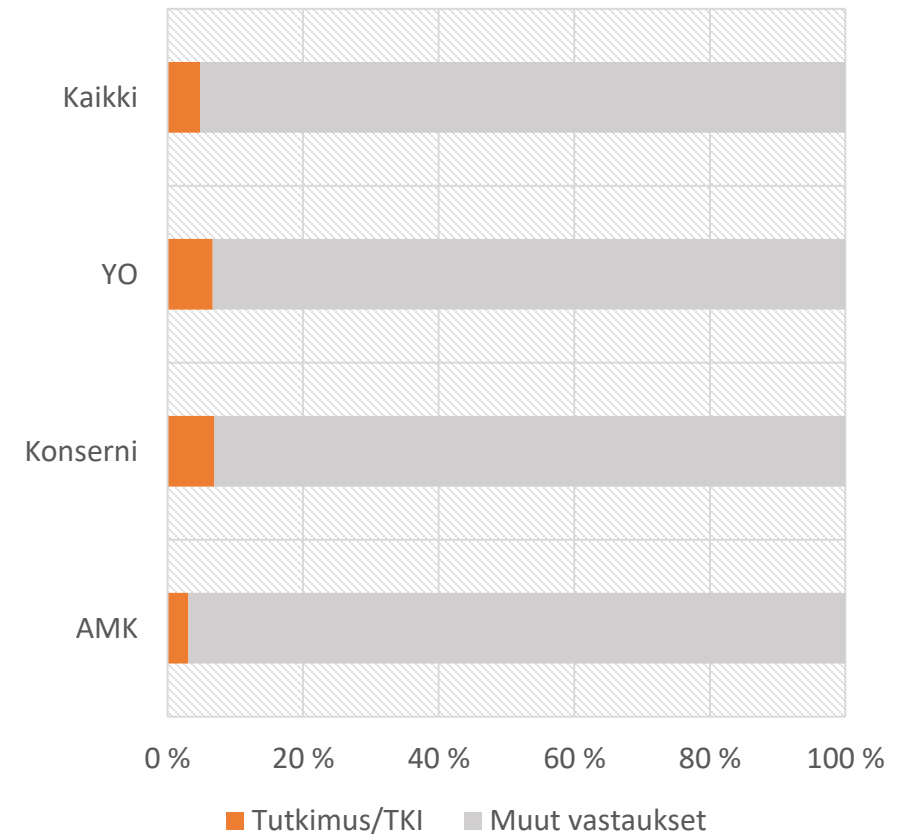
2.2. TUTKIMUS/TKI JA SEN TUKI

v.2024 5 % = v.2025 5 %

Aiempien IT-barometrien tulosten tapaan tutkimus ja TKI-toiminta eivät edelleenkään ole tietohallinnoille painopisteitä. Kun erityisesti yliopistoissa tutkimus on toinen korkeakoulun ydin-toiminnoista, tutkimuksen hankkeiden vähäistä osuutta vastauksissa on vaikea selittää.

Tutkimukseen liittyvissä vastauksissa nousee esiin tarve kehittää tutkimusdatan elinkaaren hallintaa ja tarjota uusia ratkaisuja sensitiivisen datan ja tutkimus/TKI-datan käsittelyyn ja säilytykseen. Erityisesti vastauksissa huomioitiin tietohallinnon yhteistyö tutkimus- ja TKI-palveluiden, kirjasto ja datanhallinnanpalveluiden sekä laki- ja hallintopalveluiden kanssa.

Ammattikorkeakoulujen TKI-palveluiden tarjonta on jakautunut useille toimijoille korkeakouluissa: tutkimus- ja TKI-toimijoille, kirjastoille sekä laki-, talous- ja viestintäosastoille, jolloin tietohallinto ei ehkä koe TKI-toiminnan IT:n kehittämistä keskeiseksi toiminnakseen. Toinen syy vähäisiin mainintoihin on se, että tutkimuksen ja TKI-toiminnan piirissä ei ole Digivision kaltaista digitaalista transformaation ja dataekosysteemin kehittämishanketta.

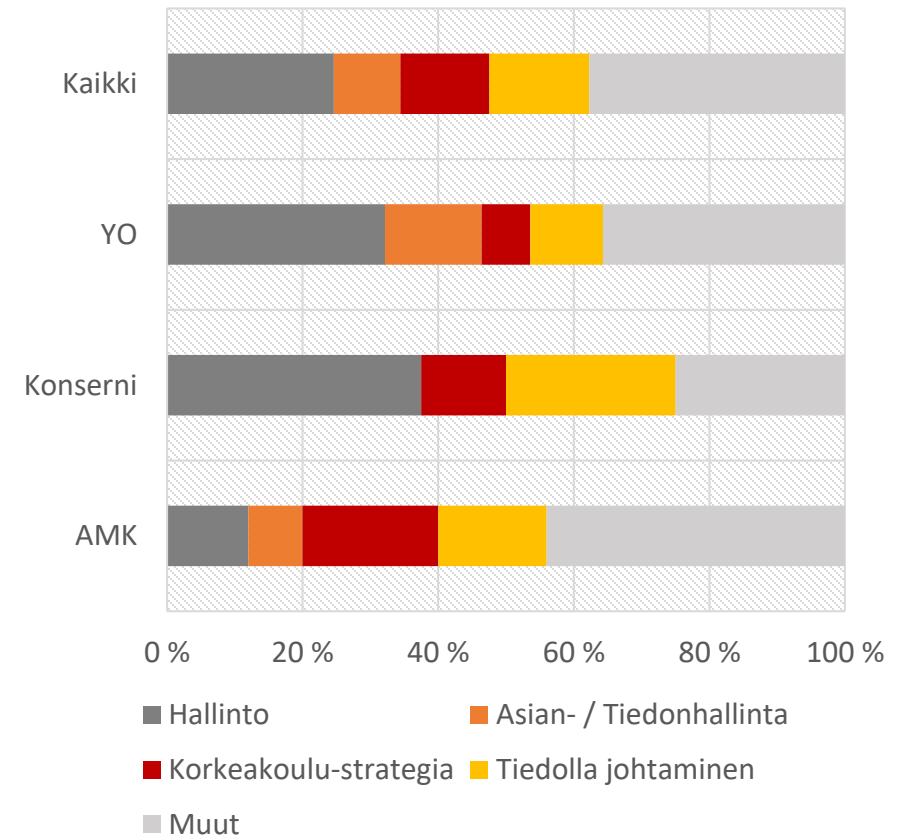
”Tietohallinnon ja TKI-hallinnon yhteistyön syventäminen. Tarkoituksena parantaa hankkeiden valmistelua ja sujuvaa läpiviemistä koko niiden elinkaaren ajan”

2.3. KORKEAKOULUN JOHTO JA HALLINTO-PALVELUIDEN TUKI

v.2024 21 % ▼ v.2025 19 %

Korkeakoulujen hallinnoissa on suunnitteilla tai meneillään useita erilaisia järjestelmien kehittämis- tai käyttöönottohankkeita kuten laatujärjestelmän uusiminen, prosessiautomaation kehittäminen, asiakkuuksienhallinta, talous-, HR-osaamisenhallinta- ja raportointijärjestelmien kehittäminen, palvelunhallinta sekä julkaisujärjestelmien päivittäminen. Lisäksi edistetään tiedolla johtamista ja digitalisaatiota, tehdään AI-tiekarttoja ja tuetaan tekoälyn käyttöä hallinnon tehtävissä.

Tiedolla johtaminen oli tämän teeman toiseksi suurin toimenpidekokonaisuus. Tavoitteena on kehittää mittareita tiedolla johtamista ja ennakoitua varten, joista esimerkkinä kybermittarin* käyttöönotto. Tiedolla johtamisen palveluita parannetaan keskittymällä tiedon luokitteluun ja sen varastointiin sekä datan laatuun. Analysoinnissa ja raportoinnissa hyödynnetään myös AI-ratkaisuja. Kahdeksan eri korkeakoulua nosti esiin oman digitalisaatioon liittyvän laajan hankekokonaisuuden tai digistrategian kehittämisen ja toimeenpanon. Konkreettisine toimeenpanotoimenpiteinä mainittiin viitekehys strategisten mittarien seuraamiseen, toimintamallien toteuttaminen, riskianalyysin tekeminen ja kyvykkyyssuunnittelu. Tietohallintojen strategiatyössä keskeisessä asemassa on digitalisaatio, sen johtaminen ja korkeakoulun yhteistyö digitalisaatiossa.

”Tiedolla johtamisen kehitysohjelma, jossa kehitetään laajalaisesti tiedolla johtamisen kyvykkyyksiä.”

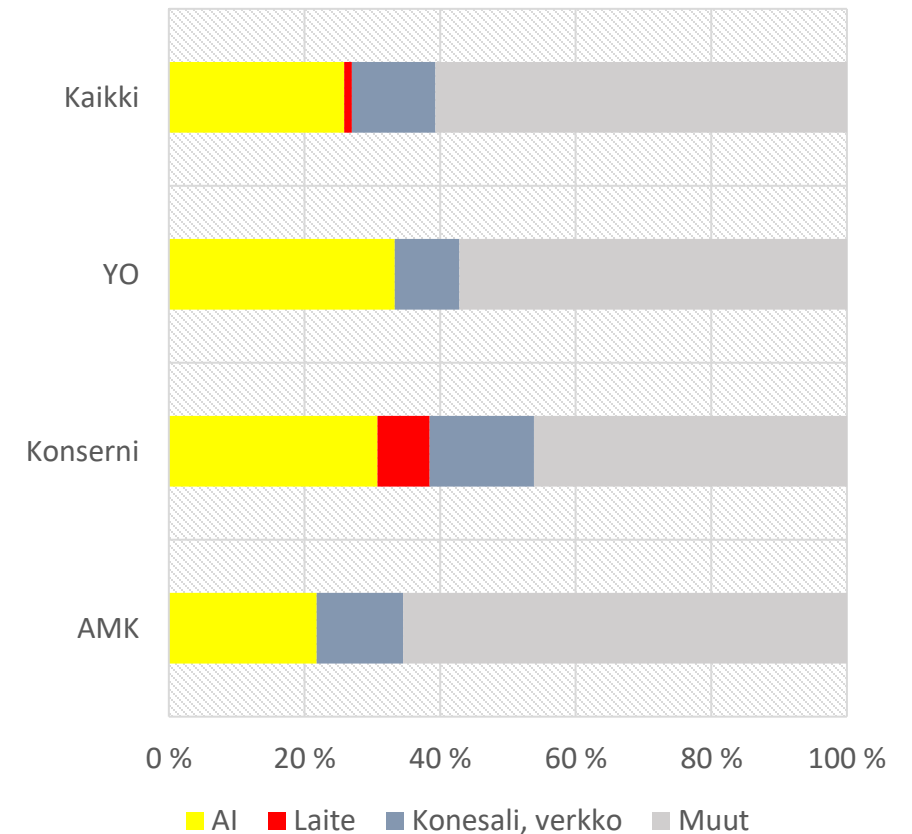
2.4. TEKNOLOGINEN MUUTOS

v.2024 25 % ▲ v.2025 32 %

Tässä ryhmässä merkittävimpinä muutosajureina olivat tekoäly ja siihen liittyvien kyvykkyyksien kehittäminen. Korkeakouluissa pohditaan AI:n mahdollisuuksia, sen käyttöön liittyviä eettisiä periaatteita sekä varaudutaan lainsäädännön (EU AI act) vaikutuksiin. Korkeakouluissa valmistellaan tekoälyohjelmia, AI-strategioita, tiekarttoja, linjauksia, ohjeistuksia, pelisääntöjä, perustetaan ohjausryhmiä, järjestetään tekoälykoordinaattori ja tehdään hallintamalleja.

Liiketoiminnan tasolla tavoitteena on mahdollistaa ja tukea tekoälyn käyttöönottoa tutkimuksessa, TKI-toiminnassa, opiskelussa ja hallinnollisissa tehtävissä. Useissa korkeakouluissa kokeillaan ja pilotoidaan rohkeasti uusia AI-palveluita, ja osassa seurataan edelläkävijöitä ja opitaan heiltä. Sovellustasolla keskitytään pääsääntöisesti Microsoft 365 Copilotin hyödyntämiseen. Erityisesti mainittiin Copilot Studio ja Copilot Agents –tekniikoiden pilotointi ja AI-työkalujen käyttö itsepalvelutoimintojen parantamiseksi.

Tekoäly muutosajurina ohjaa korkeakouluja myös tietoturvan ja tietosuojan varmistamiseen, siksi korkeakoulut valmistelevat yhteistä tiedonluokittelumallia ja Microsoftin Purview-sovelluksen testausta ja käyttöönottoa. Tiedonluokittelutoimien takia tämä teema sai myös seitsemän asianhallinta-asiasanamerkintää.

”Datan luokittelu (kansallisen mallin mukaisesti) ja sen edellyttämän järjestelmän (purview) käyttöönotto.”

TEKNOLOGINEN MUUTOS

Tietoturva ja varautuminen oli toiseksi suurin kokonaisuus teknologinen muutos teemassa. Yleisesti mainittiin teknisten valmiuksien kehittäminen tietoturvan parantamiseksi, teknisten ratkaisuiden kehittäminen, henkilöstön koulutus, organisaatio-rakenteiden uudelleen tarkastelu, riskienhallinta, valmius-suunnitelmat, palautumissuunnitelma ja havainnointikyvykkyyden parantaminen. Erityisesti tunnistettiin korkeakoulujen yhteiset tietoturvahankkeet, joista linjattiin vuoden 2024 aikana sekä UNIFissa ja Arenessa, eli tehdään yhteinen tietoturvakoulutus ja -testaus käyttäjille ja tiedonluokittelumalli erityisesti AI-työkalujen käytön mahdollistamiseksi. Yliopistoissa laajasti käytössä oleva kybermittari tunnistettiin ammattikorkeakoulusektorilla kehityskohteeksi.

Sovellustasolla painottui CSOC eli kyberturvallisuuskeskuspalvelun käyttöönotto. CSOCia tuetaan Microsoftin Sentinel –kyberturva-uhkien havainnointi- ja Defender-tietoturvahälytyspalveluilla.

Lisäksi mainittiin palomuuriratkaisun uudistaminen, Microsoftin monivaiheisen tunnistautumisen (MFA) käyttöönotto sekä kyberhäiriötilanteisiin varautuminen CIRT- ja CSIRT- ryhmien tarveselvityksillä ja niiden toimintaa kehittämällä.

”Korkeakoulujen tietoturva-hankkeet. Kauan odotettu yhteistyö tällä saralla käyntiin. Toiveet korkealla, että saadaan toteutettua kansallisesti yhtenevää hallintamallia, hyödynnettyä yhteisresursseja toteutuksessa (oppipojat-kisällit) niin osaamisen, toimintaympäristöjen, että yhteistyön kehittämiseksi tällä saralla.”

2.5. TIETO- HALLINNON PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN

v.2024 25 % ▼ v.2025 23 %

Tietohallinnon palveluiden kehittämisen suurin painopiste oli liiketoimintaprosesseissa, sähköisessä palvelunhallinnassa ja IT-palveluprosesseissa. Palveluhallinnan kehittämisessä pyritään luomaan älykkäitä palvelukokonaisuuksia ja sujuvoittamaan arjen toimintaa. Palvelumuotoilu, asiakaslähtöisyys ja ketterät toimintamallit ovat valittuja lähestymistapoja yhtenäisen palvelukokemuksen luomisessa. Palveluhallinnassa muun muassa digitalisoidaan käyttäjän elinkaarenhallintaa ja automatisoidaan työkulkujä. Sovellus- ja teknologiatasoilla uusitaan palvelusalkku ja palvelukatalogi, kehitetään tikettienhallintaa, päivitetään palvelutuotannon infrastruktuuria, tehdään palvelualusta- ja API-gateway-uudistuksia sekä otetaan käyttöön palvelunhallintajärjestelmiä.

Tässäkin teemassa tietoturva ja varautuminen oli merkittävä kokonaisuus. Tietoturvallisuutta parannetaan toteuttamalla UNIFIn ja Arenen tietoturvalinjauksen mukaisesti otetaan käyttöön vuoden 2026 loppuun mennessä tiedonluokittelumalli tekoälyn turvalliseen käytön varmistamiseksi. Lisäksi ammattikorkeakouluissa otetaan käyttöön kansallinen kybermittari. Mainintoja oli myös tietoturvajohdamisen kehittämisestä, kyberturvan juridisen veloitteen myötä tietoturvan ja tietosuojan tiivistämisestä sekä kyberresilienssin kasvattamisesta

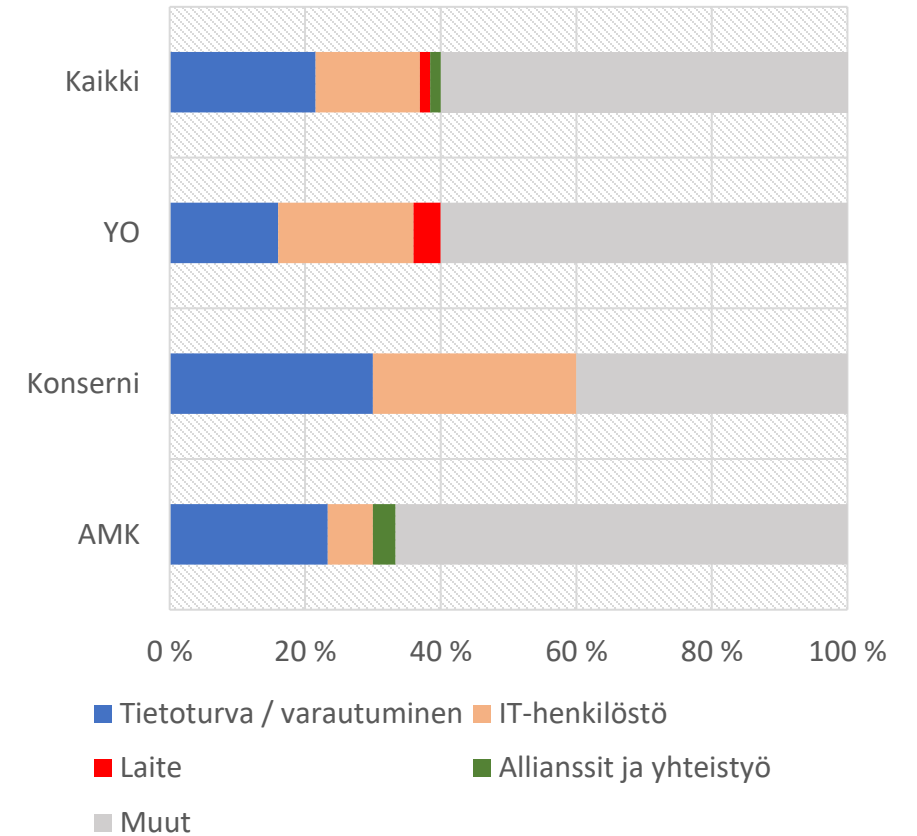

”Käydään läpi miten ylläpidetään palveluita ja kuka ylläpitää, mitä ei tarvita ja missä voidaan prosesseja parantaa.”

TIETO- HALLINNON PALVELUIDEN KEHITTÄMINEN

Isot korkeakoulutoimijat, Aalto, Helsinki ja Tampere nostivat esiin IT-henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kehittämisen. Tyytyväinen ja motivoitunut henkilöstö on merkittävin resurssi IT-yksiköissä ja tae työyhteisön toimivuudelle. Työhyvinvoinnin kehittäminen on kilpailutekijä korkeakouluille, jotka eivät kilpaile palkalla vaan työn merkityksellä.

Korkeakouluissa kehitetään ohjauksrakenteita ja toimintamalleja, tehdään työhyvinvointikyselyjä ja osaamisen kehittämissuunnitelmia, parannetaan henkilöstön digitaitoja ja työntekijäkokemusta.

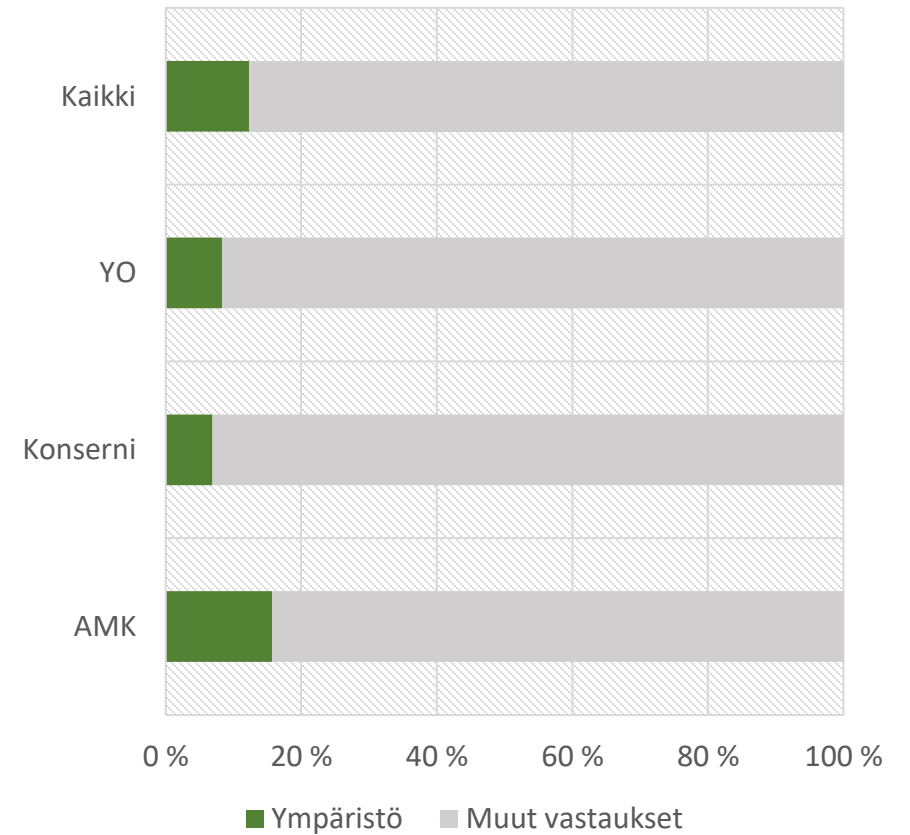
2.6. YLEISET MUUTOKSET IT:N TOIMINTA- YMPÄRISTÖSSÄ

v. 2024: 4 % ▲ v.2025 7 %

Maininnat yleisistä IT-toimintaympäristömuutokset ovat hienoisessa kasvussa. Korkeakoulut tekevät paikallista yhteistyötä ja hakevat kumppanuuksia. Vastauksissa oli vain kaksi mainintaa EU-allianssiyhteistyöstä. Useissa korkeakouluissa on meneillään kampusalueen uudistaminen joko fyysisten rakennusprojektien muodossa tai uusien palvelukonseptien käyttöönoton myötä. Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrän kasvu lisää henkilöstö resurssien tarvetta. Yksityiskohtana mainittiin Ahvenanmaan lainmuutos, joka mahdollistaa Virta- ja Koski-palveluiden käytön Högskolan på Ålandissa

”Ei nyt muuta ole tai rahaa mihinkään suurempaan”

3

IT-BAROMETRIN VASTAUSTEN ARVIOINTIA ASIASANOJEN POHJALTA

IT-johtajien esittämien aihealueiden pohjalta on löydettävissä joukko avainsanoja, jotka kuvastavat esitettyä projektia tai aihetta. Samaan vastaukseen voi liittyä useampia avainsanoja. Avainsanat ovat käytännössä samat kuin jo aiempina parina vuotena.

Kuten aiempinakin vuosina, on tietoturvaan liittyvät projektit ja nostot aivan kärjessä. Vuoden 2024 aikana AAPA ja AMK-Sec perustivat kesällä 2024 yhteistyöryhmän koordinoimaan ja tekemään tietoturvalinjaukseen tulevia asioita. Yliopistojen puolella yliopistojen tietoturva-asiantuntijoiden YO-ISAC-luottamusverkoston kanssa saatiin käyntiin prosessi edistää ns. tiedonluokittelumallia sekä tietoturvakoulutusta korkeakouluille. Koska tavoiteaikataulu näiden saattamiseksi on vuoden 2026 lopussa, ovat nämä vahvasti mukana seuraavan vuoden tiekartoissa niin yliopistoissa kuin ammattikorkeakouluissakin.

Edellä mainittu tiedonluokittelu lasketaan mukaan myös asianhallinnan kategoriaan. Siksi asianhallinta on varsin korkealla listalla.

Pahin hype tekoälyn ympärillä on jo vähentynyt. Vuoden 2024 aikana tekoälyn käyttö pyrittiin ottamaan haltuun lähes jokaisessa korkeakoulussa. Vuoden 2025 aikana tekoälyhallintamalleja kehitetään ja teknologialle laaditaan tiekarttoja. Lukuisat korkeakoulut ovat testanneet tai pilotoineen systemaattisesti Microsoft 365 Copilotia ja sen käyttöä korkeakoulujen eri toiminnoissa. Alkanut vuosi näyttää, mitä konkreettisia toteutuksia sillä saadaan aikaan

Varsin monessa korkeakoulussa edistetään digitaaliset palveluiden kehitystä joko itsepalveluluonteisiksi tai integroidaan palveluprosesseja yhteen toimivammiksi kokonaisuuksiksi. Kohderyhmät vaihtelevat IT:n omasta palvelunhallinnasta, muiden keskitettyjen yksiköiden tukipyyntöjen hallintaa tai esim. koulutuspalveluiden vuorovaikutteiseen palvelukanavaan.

Korkeakoulustrategiaan liittyy myös hyvin erilaisia hankkeita: kampuskehitys hybriditiloineen, digistrategian toteuttaminen tai jalkautus tai kestäväkehitys. Peräti 13 eri korkeakoulun vastauksessa nousi strategia esiin. Sen sijaan EU-alliansseihin viitattiin hiukan vähemmän kuin viime vuonna. EU-allianssityö on yliopistoissa lähtenyt rutiininomaisesti käyntiin. Ammattikorkeakouluista puolet on mukana jossain allianssissa ja näistäkin osa on alkuvaiheessa.

”Päivitetään korkeakoulun tekoälyn soveltamisen periaatteet ja vastuutetaan tekoälykoordinaattorin tehtävä.”

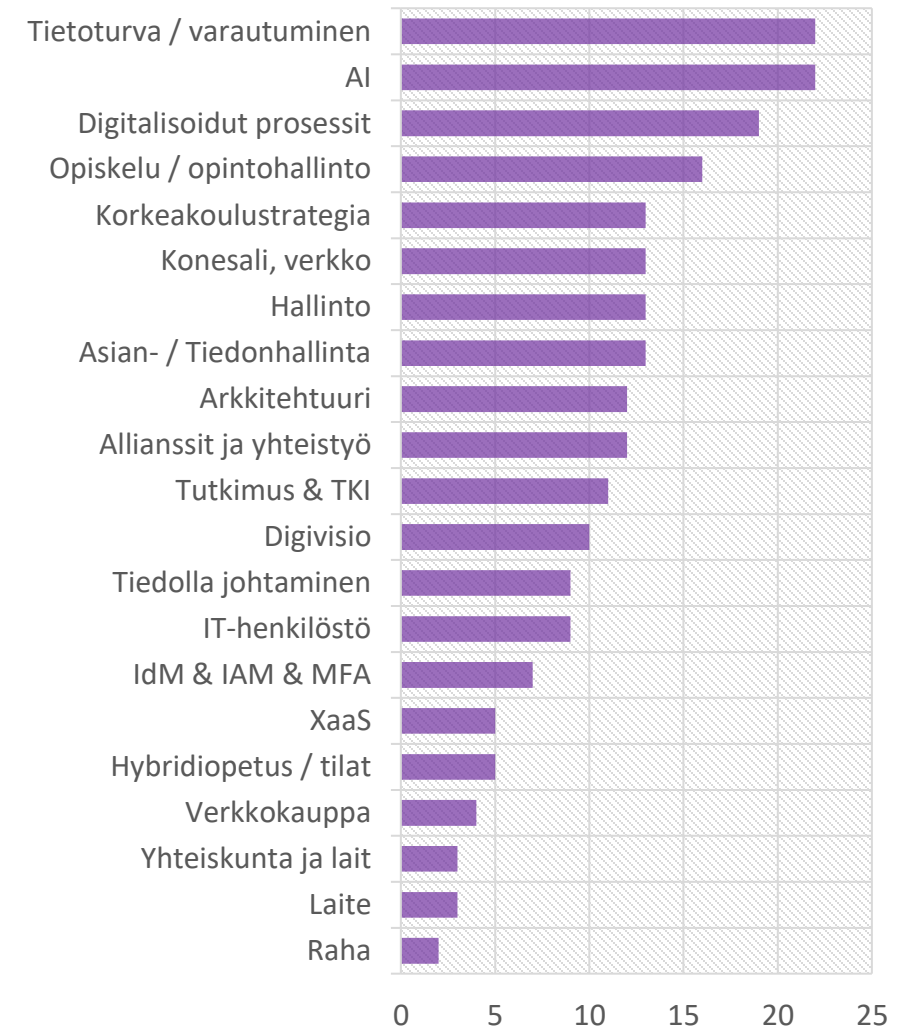
IT-BAROMETRIN VASTAUSTEN ARVIOINTIA ASIANSANOJEN POHJALTA

Korkeakouluista joka kolmas, eli 13 korkeakoulua tekee tai aikoo tehdä vuoden 2025 aikana merkittäviä muutoksia fyysiseen IT-infrastruktuuriinsa. Erityisesti tämä koskee erilaisten verkko-tekniologioiden uudistamista. Sen sijaan maininnat tai pohdinnat pilvipalveluiden osalta ovat vähentyneet aiemmasta. Tässäkin taustalla lienee se, että pilvipalvelu on vain yksi tapa muiden joukossa tuottaa tietty palvelu, eli tietty maturiteetti on saavutettu niin niiden hankinnassa kuin tuotteistamisessakin.

Vaikka arkkitehtuuri asiasanana nousee vahvasti esiin, varsinaisesti kokonaisarkkitehtuuriin ei viitata eksplisiittisesti vastauksissa kuin kerran. Monissa tulevilla hankkeilla on kuitenkin mainittu arkkitehtuuriratkaisuihin sidoksissa olevia aspekteja.

Digivisio 2030-hankkeen Opin.fi-alustan käyttöönotto oli monella korkeakoululla tiekartassa mainittuna. Samoin oli muutamia viittauksia Peppi- ja Sisü-opintohallinnon järjestelmiin. Digivision osuus kaikista vastauksista kuitenkin lähes puolittui viime vuodesta.

Yhteiskunnan ja mm. lakien muutoksiin pohjautuvat merkinnät ovat lähes kadonneet. Vaikka EU AI Act tulee täysimääräisesti voimaan kuluvana vuonna, Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee IT-palveluillekin merkittävää muutosta lakiin inhouse-yhtiöiden asemasta tai yliopistojen valintakoeuudistus etenee, ne eivät juurikaan nouse listalle. Samoin kommentit taloudelliseen tilanteeseen tai rekrytointiongelmiiin, jotka aiempina vuosina ovat olleet esillä, jäivät hyvin vähäisiksi.

4

VERTAILU EDUCAUSE TOP 10 LISTAAN

Eryityisesti Pohjois-Amerikan yliopistojen IT-palveluita vuosittain mittaava Educause Core Data Analysis¹ tarjoaa jonkin verran vertailupohjaa kotimaiselle korkeakoulujen IT-barometri-kyselylle. Seuraavassa on lyhyt pohdinta näiden kahden kartoituksen tulosten yhtymäkohdista ja eroavuuksista.

Vertailua tehtäessä on huomioitava Educausen kyselyn kohderyhmä, eli pohjoisamerikkalaiset korkeakoulut ja Yhdysvalloissa vallalla oleva kehitys korkeakoulutuksen arvostuksen laskusta² ja tieteen kritisoimisesta. Educausen kommentteissa nämä teemat näkyvät hyvin voimakkaina.

#1. The Data-Empowered Institution: Using data, analytics, and AI to increase student success, win the enrollment race, increase research funding, and reduce inefficiencies

Educausen Top#1 heijastelee paljolti samaa kuin monessa IT-barometrin vastauksessa: tiedolla johtaminen ja asian/tiedonhallinta ovat tärkeitä.

IT-barometrissa oli myös useita mainintoja erilaisista hankkeista parannetun raportoinnin osalta.

#2. Administrative Simplification: Streamlining and modernizing processes, data, and technologies

IT-barometrissa on hyvin esillä hankkeita (25 erilaista hanke-mainintaa), joilla pyritään helpottamaan jonkin asiakasryhmän palveluita digitalisoimalla ja juohevoittamalla niitä.

Tällä kohdalla on selkeä yhteys edellisen kohdan datan paremmassa hallinnassa ja raportoinnissa.

#3. Smoothing the Student Journey: Using technology and data to improve and personalize student services

Tämä kohta on Suomessa tavallaan edellisen alakohta, jossa asiakasryhmäksi tunnistetaan opiskelijat ja hakijat. Suomi-tasolla tähän kohtaan kuuluu olennaisesti kaikki Digivisio 2030 hankeen prosessit. Vaikkei ristiinopiskelupalvelua IT-barometrissa mainitaakaan. Se on palveluna tähän kategoriaan erittäin hyvin sopiva.

Paikallisesti on menossa useampia "MyKorkeakoulu"-hankkeita palvelemaan opiskelijaa omissa valinnoissaan ja opiskelun etenemisen seurannassa.

VERTAILU EDUCAUSE TOP 10 LISTAAN

#4. A Matter of Trust: Advancing institutional strategies to safeguard privacy and secure institutional data

Jo ensimmäisenä kohtana mainittu tietoturva osuu tähänkin, mutta johtuen Educause-kyselyn vahvasta pohjoisamerikkalaisesta kontekstista, tietosuoja ja datan suojaus ylipäätään eivät ole samalla aikavyöhykkeellä eurooppalaisen korkeakoulutoiminnan ja lainsäädännön kanssa. Voisi ehkä sanoa, että Educause-yliopistot ovat vasta nyt heräämässä tietosuojaan vastaavassa mitta-kaavassa. EU GDPR näkyi vahvana IT-johtajien vastauksissa jo vuoden 2018 kyselyssä.

#5. The CIO Challenge: Leading digital strategy and operations in an era of frequent leadership transitions, resource limitations, societal unrest, and rapid technology advancements

IT-johtajilta ei odoteta tässä IT-barometrissa refleктоivan omaa rooliaan tai osaamistaan. Kysymyksenasettelu tai vastaajaprofiili poikkeavat siis Educausen vastaavasta. Oman osaamisen tai jaksamisen, uusien kyvykkyyksien tai yhteistyön lisääminen ei siis näkynyt IT-johtajien vastauksissa.

#6. Institutional Resilience: Contributing to institutional efforts to prepare for and address a growing number and range of risks

Vain muutamassa vastauksessa nostettiin esiin koko korkeakoulua koskeva laajamittainen riskien hallinta.

Jo aiemmin mainittu kansallinen yhteistyö tietoturvakoulutus ja -testauksen osalta on liian suppea ja tekninen näkökulma Educausen resilienssiä painottavaan havaintoon.

#7. Faster, Better, AND Cheaper: Using technology to personalize services, automate work, and increase agility

Educausen vastauksissa painotetaan opiskelijoille tuotettavaa personalisoitua, laajempaa opiskelukokemusta ja sen myötä yliopistolle parempaa rahoitusta (huom. amer. konteksti)

IT-barometrissa vastaavan kaltaiset hankkeet ovat rajatumpia ja eri lähtökohdista kuin Educausessa.

#8. Putting People First: Helping staff adapt, upskill, and thrive in an era of rapid change and ongoing digital advancements

Henkilöstön viihtyvyyteen ja jaksamiseen tuli IT-barometrissa vain kaksi nostoa. Lähtökohtaisesti esiin tuotiin enemmän IT-palveluiden sisäistä organisointia ja/tai yhteistyötä muiden yksiköiden kanssa.

VERTAILU EDUCAUSE TOP 10 LISTAAN

#9. Taming the Digital Jungle: Updating and unifying digital infrastructure and governance to increase institutional efficiency and effectiveness

Digiviidakossa seikkailee myös suomalainen korkeakoulusektori. Vuoden 2024 lopulla tehdyn Systeemikyselyn päivityksessä kartoitettiin erilaisia tuotenimikkeitä korkeakoulujen lukuisissa eri toiminnoissa. Yhteensä näitä nimikkeitä on yli 1 500.

Merkintöjä erilaisista palvelusalkkuhankkeista, IT-strategian jalkauttamisesta, digitalisaatiosta ja prosessien omistajuuksista on IT-barometrissa lukuisia.

#10. (tie) Building Bridges, Not Walls: Increasing digital access for students while also safeguarding their privacy and data protection

Hybridiopetuksen maininnat ovat vähentyneet IT-barometrissa Covid-19-pandemian ja takaisin kampukselle paluun myötä. Opiskelijoiden kyvykyys digipalveluiden suhteen ei ole Suomessa ongelma.

Educausen top#10 kohtaa viittaa jälleen vahvasti yksilön tietosuojaan, joka Suomessa on jo korkealla tasolla. Kohta on hyvin kulttuurisidonnainen.

#10. (tie) Supportable, Sustainable, and Affordable: Developing an institutional strategy for new technology investments, pilots, policies, and uses

Educause-kohdissa viitataan mm. elinikäiseen oppimiseen ja joustavin koulutusmalleihin. Tikun nokassa on erityisesti korkeakoulun johto, ei ainoastaan IT-johto. IT-barometrin vastaukset eivät sovi tähän kategoriaan.

5

KYSELYN TEKNIikka JA TULKINTA

Vuosittaisen IT-barometrin arvo on siinä, että se kertoo varsin laajasti ja systemaattisesti meneillään olevista hankkeista, muutoksista ja resursseista IT-palveluissa eri puolilla Suomea. Tänä vuonna on uutena AAPA- ja FUCIO-verkoston jäsenille tarjottu mahdollisuus tutustua koko vastausaineistoon.

Kuten aiempinakin vuosina, IT-barometrin lisäksi korkeakoulut tuottavat vuosittain yhteisen raportin käytössään olevasta tietojärjestelmä- ja ohjelmistoportfoliosta ns. systeemikysely. Lisäksi suuri osa korkeakouluista osallistuu eurooppalaiseen, EUNIS BencHEIT Task Forcen tekemään IT-kustannusten kehityksen analyysiin. Yhdessä nämä kolme kartoitusta antavat hyviä näkökulmia suomalaisen korkeakoulusektorin digitalisaation kehitykseen ja toimintaan.

IT-barometri-kyselyn rakenne on hyvin pelkistetty. Vastaajalle tarjottiin mahdollisuus luetella vähintään kolme ja korkeintaan 10 aihetta tai teemaa, jotka ovat ns. IT-johtajan pöydällä tai horisontissa. Lisäksi pyydettiin aiheen aikajänne: ”meneillään”, ”budjettivuoden 2025 aikana” tai ”vuoden 2025 jälkeen”. Vastauksia saatiin 187 kpl. Kolme ammattikorkeakoulua ja kolme yliopistoa eivät osallistuneet kyselyyn.

Korkeakouluista saatujen vastausten lukumäärä vaihteli korkeakouluittain mainittujen kolmen ja kymmenen vastauksen välillä. Vastauksista lyhyimmät oli tiivistetty vain pariin sanaan, laajimmat olivat jo hyvinkin kattavia ja ymmärrettäviä kuvauksia hankkeesta.

Kuten aikaisempinakin vuosina, kyselyyn saadut vastaukset jaoteltiin teemoihin sen mukaan, mikä oli vastauksessa mainitun aiheen primäärisyy: opetus, TKI/tutkimus, korkeakoulun johto, teknologinen muutos, IT-palveluiden kehitys/muutos vaiko toimintaympäristön yleinen muutos.

Vastaukset on kerätty ja raportoidaan luottamuksellisina, mutta tässä raportissa on haluttu anonymisoiduna nostaa joitakin vastauksia hyvinä esimerkkeinä ao. asiakohdasta.

Osallistuneiden korkeakoulujen AAPA- ja FUCIO-verkoston jäsenet voivat tarkastella toistensa vastauksia.

6 OSALLISTUJA- KORKEAKOULUT

Vastauksia saatiin seuraavista korkeakouluista

Ammattikorkeakoulut

- Centria ammattikorkeakoulu
- Diakonia ammattikorkeakoulu
- Hämeen ammattikorkeakoulu
- Högskolan Åland
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
- Kajaanin ammattikorkeakoulu
- Karelia ammattikorkeakoulu
- Laurea-ammattikorkeakoulu
- Metropolia ammattikorkeakoulu
- Poliisiammattikorkeakoulu
- Satakunnan ammattikorkeakoulu
- Seinäjoen ammattikorkeakoulu
- Turun ammattikorkeakoulu
- Vaasan ammattikorkeakoulu
- Yrkehögskolan Arcada
- Yrkehögskolan Novia

Korkeakouluyhteisöt ja -konsernit

- Lapin korkeakoulukonserni
- LUT-LAB-yliopisto
- Oulun korkeakoulut
- Tampereen korkeakouluyhteisö

Yliopistot

- Aalto-yliopisto
- Helsingin yliopisto
- Itä-Suomen yliopisto
- Jyväskylän yliopisto
- Taideyliopisto
- Turun yliopisto
- Åbo Akademi

IT-päsihteerit: ”Kiitos kaikille vastauksia antaneille korkeakouluille ja niiden IT-johtajilleen.”